

En helt ny videregående skole

Klar til 2030 (?)

Innspelsrunde om framtidas vidaregåande opplæring

Utdanningsdirektoratet har fått i oppdrag av Kunnskapsdepartementet å gå gjennom dagens fag- og timefordeling i vidaregåande opplæring. Gjennomgangen skal ligge til grunn for utvikling av eit nytt rammeverk for innhald og struktur i vidaregåande opplæring. Det nye rammeverket skal erstatte gjeldande fag- og timefordeling og målet er at rammeverket skal vere enklare å forstå, bruke og styre etter for mellom anna elevar, skular og fylkeskommunar.

Udir har, på bakgrunn av eit breitt kunnskapsgrunnlag, utarbeidd forslag til oppbygging av framtidas vidaregåande opplæring, og desse forslaga ynskjer vi innspel til. Innspelsrunden handlar om kva alle i vidaregåande opplæring, både elevar i yrkesfaglege og i studieførebuande utdanningsprogram, treng for å klare seg i vidare studiar, samfunns- og arbeidsliv. Vidare handlar innspelsrunden om kva elevar som ynskjer studiekompetanse treng å lære for å lykkast i høgare utdanning.

Innstilling fra utdannings- om Fullføringsreformen – den og fremtiden

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Hvorfor trenger vi en fullføringsreform?

Regjeringen legger i meldingen og tiltak som skal leges fullføringsreform i videregående utdanning.

- Å fullføre VGO gir ungdom velge sin vei videre i livet. Hvis flere fullfører VGO, er på samme startstrek, men skape seg gode liv. Det er det regjeringen mener det er en fullføringsreform, og til at regjeringen vil fullføre og bestå av ti skal fullføre og bestå.
- Regjeringens fullføringsreform for store endringer i VGO. Regjeringen vil fjerne hin begrensninger slik at det i systemets oppgave er å gi tilbudet de trenger for å fullføre eller yrkeskompetanse. Regjeringen mener at kan legges frem i meldingen, til å reformere VGO for å få til problemer regjeringen peker på.
- VGO er i for liten grad tilpasset forutsetninger.

Rapport
2026:6

Videregående endring

En komparativ analyse
kunnskapsgrunnlaget

Første delrapport

Tea Dyred Pedersen, Marte Eline Soukup Ulvestad, Tora Kjærnes Knutsen, Magnus Eliasson Stubhaug, Otto Sevaldson Lillebø og Asgeir Skålholt

NIFU

Ulike veier, samme utfall?

Betydningen av programstruktur og fagvalg på de studieforberedende utdanningene for gjennomføring, høyere utdanning og valgdeltakelse

Andre delrapport fra prosjektet KLAR2030

Marte Eline Soukup Ulvestad, Tora Kjærnes Knutsen, Magnus Eliasson Stubhaug, Otto Sevaldson Lillebø og Asgeir Skålholt

NIFU

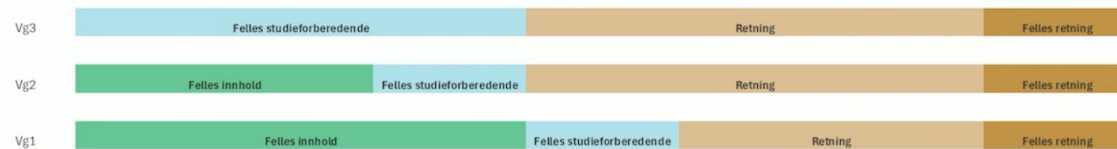
Webinar om framtidens videregående opplæring

Utdanningsdirektoratet

Modell – forslag til fordeling av innhold

- Alle retninger skal bygges opp på lik måte (lik mal)
 - Felles retningsinnhold og valgfritt retningsinnhold
 - Mulighet til å velge utenfor egen retning
- Skal sikre at alle elever får mulighet til valg og fordypning allerede fra vg1

Foreslår fire innholdskategorier

1) Felles innhold (Yrkesfag + Studieforb)

2) Felles innhold studieforberedende

3) Valgfrie retningsfag

4) Obligatorisk retningsfag

Nye studieretninger studieforb.

- **Naturvitenskap, teknologi og realfag**

- Helse, aktivitet og idrett

- Estetiske fag

- Næringsliv, leiling og økonomi

- Samfunnsvitenskap og historie

- Kommunikasjon, språk og medium

1) Felles innhold (Yrkesfag + Studieforb)

2) Felles innhold studieforberedende

3) Valgfrie retningsfag

4) Obligatorisk retningsfag

The chalkboard contains handwritten notes in Norwegian, organized into sections with corresponding colored boxes:

- Felles Y+S** (Red box): Demokrati, Den norske modellen, Folkehelse, Personlig økonomi, Folkerett, Bærekraft, Teknologi, Likestilling, Kulturarv.
- Felles Studieforb** (Green box): Skrive akademiske tekster, Leselange tekster, Drøfting, Proessorientert skrive, Refleksjon, Argumentasjon, Kildebruk, KI, Vitenskapsteori, Vitenskapskunnskap, Forskningsmetoder, Filosofi, Historie, Etikk, Logikk.
- Vg3, Vg2, Vg1** (Grid): A 3x7 grid of colored boxes representing subject distribution across grade levels. The colors used are red, green, yellow, and blue.
- Felles retningsinnhold** (Blue box): Alle elever på NTR skal ha, Fordypning i et felles relevant fagfelt.
- Valgfritt retningsfag** (Yellow box): Naturvitenskap metode forskningsløse, Matematikk, Fysikk, Kjemi, Biologi, Informatikk ..., + Fag fra andre retninger.

1) Felles innhold (Yrkesfag + Studieforb)

Demokrati, Den norske modellen,
Folkehelse, Personlig økonomi,
Folkerett, Bærekraft, Teknologi,
Likestilling, Kulturarv

The chalkboard contains handwritten notes in Norwegian, organized into sections with colored boxes and a grid.

Felles Y+S (Red box): Demokrati, Den norske modellen, Folkehelse, Personlig økonomi, Folkerett, Bærekraft, Teknologi, Likestilling, Kulturarv.

Felles Studieforb (Green box): Skrive akademiske tekster, Leselange tekster, Drøfting, Prosessorientert skrive, Refleksjon, Argumentasjon, Kildebruk, KI, Vitenskapsteori, Vitenskapkunnskap, Forskningsmetoder, Filosofi, Historie, Etikk, Logikk.

Vg 3, Vg 2, Vg 1 (Grid): A 3x7 grid of colored boxes representing curriculum components. The colors are: Red, Green, Yellow, Blue, Purple, Orange, and Grey.

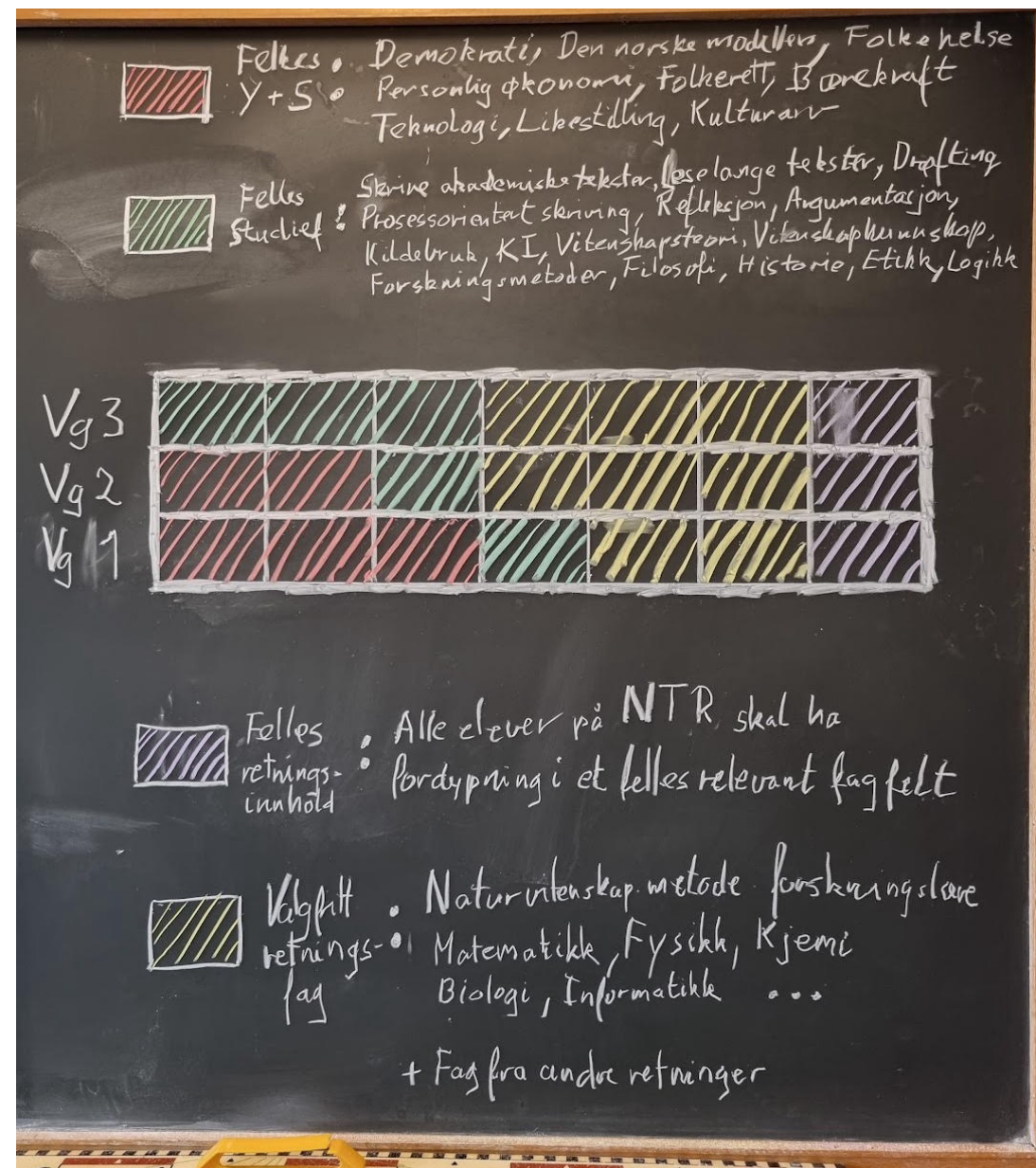
Felles retningsinnhold (Blue box): Alle elever på NTR skal ha, Fordypning i et felles relevant fagfelt.

Vagfitt retningsfag (Yellow box): Naturvitenskap metode forskningsløse, Matematikk, Fysikk, Kjemi, Biologi, Informatikk ... + Fag fra andre retninger.

1) Felles innhold (Yrkesfag + Studieforb)

2) Felles innhold studieforberedende

Skrive akademiske tekster, Lese lange tekster, Drøfting, Prosessorientert skriving, Refleksjon, Argumentasjon, Kildebruk, KI, Vitenskapsteori, Vitenskapskunnskap, Forskningsmetoder, Filosofi, Historie, Etikk, Logikk

1) Felles innhold (Yrkesfag + Studieforb)

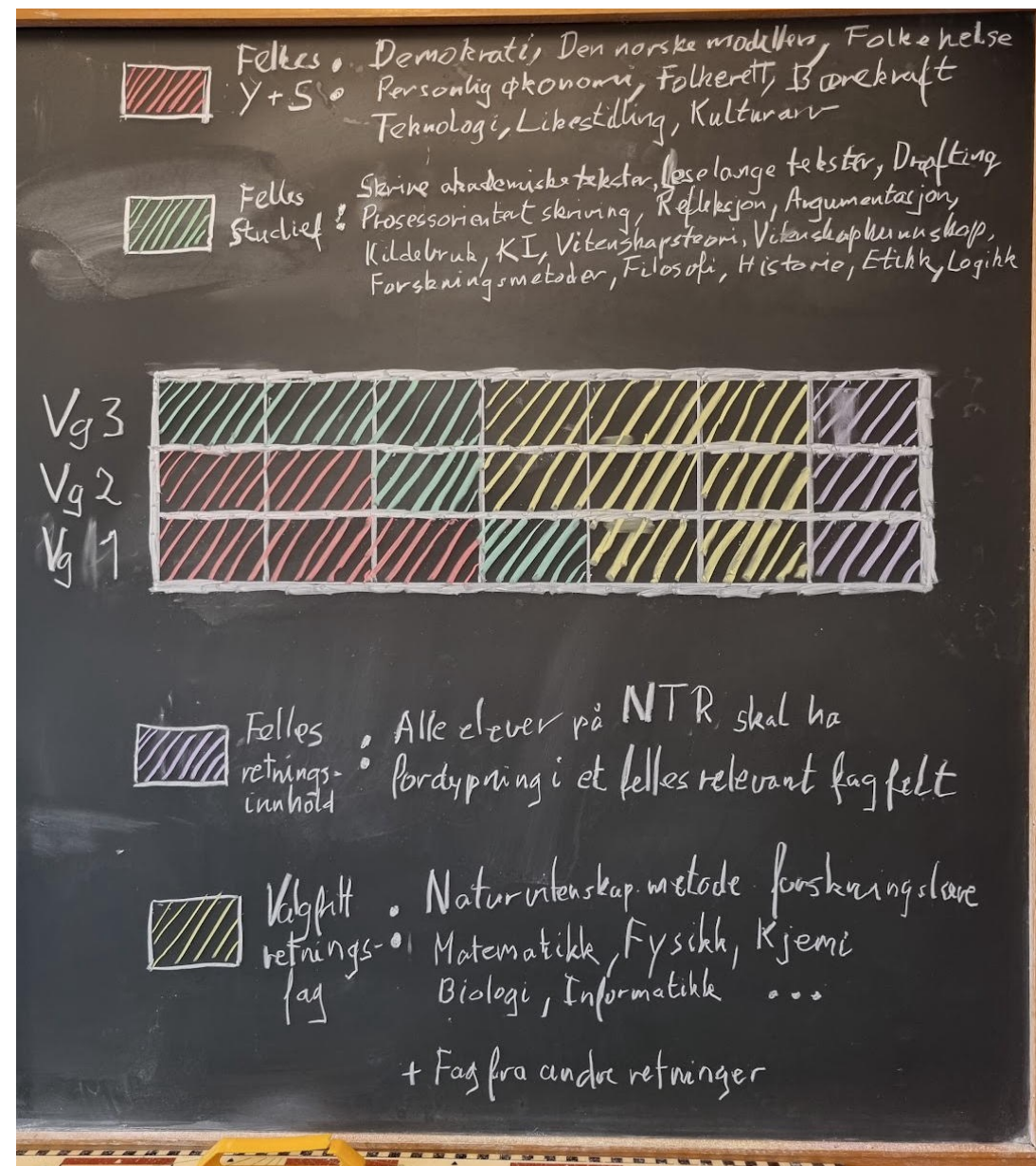
2) Felles innhold studieforberedende

3) Valgfrie retningsfag

Naturvitenskap, metode, forskningslære,

Matematikk, Fysikk, Kjemi,
Biologi, Informatikk ...

+ Fag fra andre retninger

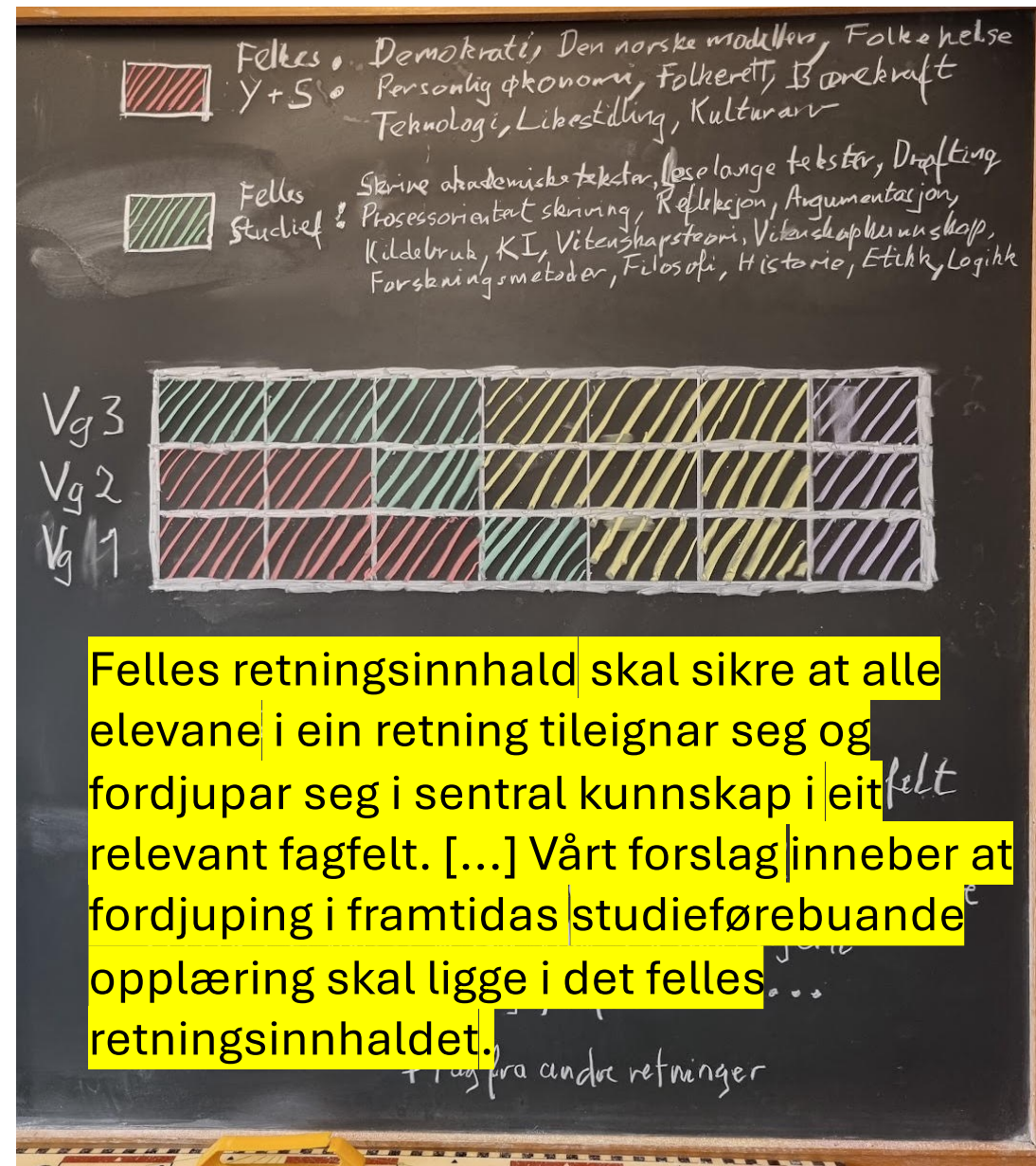
1) Felles innhold (Yrkesfag + Studieforb)

2) Felles innhold studieforberedende

3) Valgfrie retningsfag

4) Obligatorisk retningsfag

Alle elever på NTR skal ha Fordypning i et felles relevant fagfelt

Hva skal være våre innspill?

Høringsfrist: 1. november

Felles innhold

MN mener fagene under *Felles innhold* ikke bør være like for elever i yrkesfaglige utdanningsprogram og elever i studieforberedende retninger. Endel overbyggende tematikk kan være lik i de to opplæringsløpene, men læreplaner må utformes og rettes inn slik at fagene føles relevante for opplæringsløpenes sluttkompetanse. Dette mener vi er svært viktig for begge opplæringene hvis en skal lykkes. Vi mener også at antall timer (bolker) avsatt til innhold av typen som er skissert er alt for stort.

Felles studieforberedende innhold

MN mener at innholdet i denne kategorien slik det er skissert i innspillsbrevet, er utydelig og lite egnet til å ta stilling til strukturen.

Vi mener innholdet i denne kategorien bør være fagsentrert og er svært skeptisk til å legge struktur uten å ha mer konkret innhold.

Vi vil også advare mot troen på at det går an å innføre fag som har som innhold å skulle gjøre elevene studieforberedt.

Det å være studieforberedt kommer ved å arbeide konkret med fagene. Det er tilnærmingen til faget, innholdet og måten en arbeider på som gjør eleven studieforberedt.

Valgfritt retningsinnhold

Vi kan ikke se at det er skissert noe minste krav til valg av retningsinnhold.

Dersom elevene skal velge retningsfag fra Vg1 mener vi det må stilles krav til full fordypning (Vg1, Vg2 og Vg3) i minst ett retningsfag (og her ser vi bort fra det nye uspesifiserte fordypningsfaget) og dessuten fordypning over to år i minst ett annet fag.

Obligatorisk retningsinnhold

MN støtter ikke forslaget om at kravet til fordypning innen en retning skal ligge på et eget felles retningsfag utenom de tradisjonelle fagene. Vi ønsker derfor at kategorien *Felles retning* kuttes ut, og at timene flyttes til kategorien *Valgfritt retningsinnhold*.

Her frykter vi at dette blir fag av typen typen
Forskningslære med fordypningsoppgave, vg3
som skal utprøves i skolen fra høsten 2027

- bruke kunstig intelligens og andre digitale ressurser på en hensiktsmessig og etterrettelig måte
- gjøre rede for hva vitenskapsteori er og hvordan vitenskapelig kunnskap utvikles og kan brukes
- bruke vitenskapsteorier i arbeid med faglige spørsmål, emner og problemstillinger
- reflektere over hvordan ny kunnskap kan påvirke samfunnsutviklingen
- reflektere over etisk bruk av forskningsresultater og hvordan disse kan framstilles
- forstå forskningsetiske retningslinjer og bruke dem i eget arbeid
- finne og kritisk vurdere kilder, og skille mellom påstander og dokumentert kunnskap

Noen sider som bør diskuteres og kommenteres før
MN og instituttene sender inn kommentarer til innspillsbrevet

a) Skal elevene velge retningsfag (dagens programfag) i Vg1?

Det vil si at de må velge på ungdomsskolen. Hvordan vil det slå ut for realfagene når eleven fra ungdomsskolen kun kjenner et litt uklart Naturfag. Er det en fare for at det blir enda færre som velger f.eks. Fysikk?

Og hvis de skal velge retningsfag fra Vg1, er det jo naturlig at fagene kan velges i et treårig løp og at Vg1-Vg3 må inngå i kravet til fordypning. Hvordan vil det slå ut?

b) Slik strukturen nå ligger kan vi ikke se at det er noe krav til matematikk på retningen Naturvitenskap, Teknologi og Realfag.

Det ligger ikke i de røde eller grønne bolkene (se vedlagte bilde av min tavle), det kan jo ikke ligge i det gule som er valgfrie og det er neppe en del av det uspesifiserte fiolette faget. Men kanskje de fleste velger det som et gult fag?

For de andre retningene (de som ikke er NTR) er det ganske sikkert at det ikke er noe obligatorisk matematikk. Det vil bl.a. si retningene *Næringsliv, leining og økonomi* og *Samfunnsvitskap og historie*.

c) Vi har ikke berørt fordelingen mellom fellesfag og retningsfag.

I dagens modell er ca 35% programfag. I forslaget er andelen retningsfag (programfag) økt betraktelig ca 52 %, mens andelen fellesfag er krympet tilsvarende.

En ting er at det skisserte innholdet i fellesfagene er temmelig magert, men antall timer er altså kraftig redusert. Dette vil nok i stor grad også gjelde norskfaget slik det også er skissert i Liedutvalget hvor deler av det blir et retningsfag.

d) I dagens modell er hovedretningen for dem som vil ha en studieforberedende utdannelse programmet for studiespesialisering. Dette er så delt i to programområder.

i den skisserte modellen er dette løpet grovt sett splittet opp:

- Naturvitskap, teknologi og realfag
- Næringsliv, leiing og økonomi
- Samfunnsvitskap og historie
- Kommunikasjon, språk og medium

Elevene skal på ungdomskolen velge hvilken retning de skal begynne på.